

Docenten geschoold in gedragscode beheer
gemeentelijk groen

Zorg voor vliegenzwam en wespenorchis

Zo'n veertig personen vanuit het dag- en het cursus- en contractonderwijs en vanuit gemeenten en bedrijfsleven kwamen bijeen bij IPC Groene Ruimte. Ze stoeiden daar met broedende spechten, bloeiende rietorchissen en met de gedragscode bestendig beheer gemeentelijke groenvoorzieningen.

Tafel twee beraadt zich over de vraag of voor het overleven van de rugstreeppad compenserende maatregelen nodig zijn

“Mogen volgens de Flora- en faunawet in het gehele jaar bomen worden gesnoeid?” Zo luidt een van de tien opwarmertjes van Henk Fokken. Een stem uit de zaal: “Ja, als het bestendig beheer is.” Deze man kent de begrippen. En in de zaal zit nog veel meer ervaring. Mensen die praten over groenknolorchis en zwanenmossel alsof ze die dagelijks tegenkomen, mensen die willen weten

wanneer deze gedragscode geldt en wanneer bijvoorbeeld die van het waterschap of die van gemeenten - die hebben blijkbaar ook gedragscodes - en mensen die spannende verhalen vertellen over de dagelijkse praktijk van de bescherming van planten en dieren. Het is de praktijk waarmee huidige en toekomstige werknemers in het groen te maken krijgen. Toekomstige werkneme-

Het gaat erom dat we niet meer op de automatische piloot allerlei handelingen uitvoeren, maar oog krijgen voor planten en dieren, vindt Henk Fokken (links)

De gedragscode nodigt uit tot het vertellen van verhalen uit de praktijk. Spannend

mers, dat zijn de leerlingen van nu. Zij moeten geschoold worden in de gedragscode. Door de docenten die hier de zaal bevolken. Train de trainer, heet de dag dan ook. De trainers van vandaag zijn Henk Fokken (TerraNext), Co van den Boogert (Wellantcollege) en Jessica Schoenmaker (IPC Groene Ruimte).

Aardhommels

Co van den Boogert legt de wetgeving uit. Artikel twee van de flora- en faunawet behandelt de zorgplicht. Die blijkt heel belangrijk maar ook heel vaag. Wanneer mag iets nu wel en niet? Hij noemt de vliegenzwam en het Engels raaigras, beide niet beschermde soorten. “Toch zal een beheerder minder snel een vlak met vliegenzwammen ompspitten, dan een veld met Engels raaigras. De wet legt dus veel in handen van de beheerder.” Maar hoe zwaar weegt een overtreding nu helemaal, vraagt iemand zich af. En dan komen de praktijkverhalen. Uit de zaal: Ballast Nedam was aan het bouwen in een havengebied, totdat bleek dat daar de zilvermeeuw en de kleine mantelmeeuw broedden, en daarmee werd de bouw stilgelegd. En Van den Boogert laat een boete zien op flapoverformaat. De club die al jaren met

veel liefde het Amstelpark in Amsterdam onderhoudt, moest een boete betalen omdat ze een stukje daslook hadden omgespit, een plantje dat er vijftig jaar geleden is aangeplant en zich nu enorm heeft verspreid in het park: € 2.300,-. Zo kan het dus gaan, waarschuwt Van den Boogert, “met een fanatieke AID’er.” Voor de mensen in het veld is het belangrijk om te weten dat ze aan de zorgplicht moeten voldoen. En die zorgplicht geldt voor alle planten en dieren. De gedragscode regelt hoe je daar aan kunt voldoen. Bijvoorbeeld dat uitvoerders bij de opdrachtgever moeten informeren wat er aanwezig is aan flora en fauna, en dat ze eerst zelf het terrein moeten inspecteren. “Dus als er een nest met aardhommels op mijn transportroute zit, dan moet ik de route verleggen, ook al zijn aardhommels niet beschermd?” Inderdaad, zegt Van den Boogert, iedereen kan zien dat daar hommels in- en uitvliegen, je kunt achteraf dus niet komen met ‘ik wist het niet’. “Het gaat vooral om een verandering tussen de oren,” vindt Fokken, “dat we niet meer op de automatische piloot allerlei handelingen uitvoeren, maar oog krijgen voor planten en dieren.” Maar het gaat er ook om dat je de AID’er ervan kunt overtuigen

dat je aan de zorgplicht hebt voldaan, en de gedragscode geeft daarvoor richtlijnen, voegt Van den Boogert toe. “Steeds meer opdrachtgevers nemen dan ook in het bestek voor een werk op dat de uitvoerder volgens de gedragscode moet werken.” Het belang van de code wordt de toehoorders steeds duidelijker.

Rugstreeppad

De gedragscode moet ervoor zorgen dat werkers in het veld, bij het reguliere beheer, de bestaande flora en fauna niet onnodig schade berokkenen, en dat ze bij niet-regulier beheer de nodige maatregelen treffen. Met een plan van aanpak en een werkinstructie voor de mensen in het veld vertaalt de aannemer de gedragscode naar de uitvoeringspraktijk. De aanwezige docenten mogen zich vastbijten in een casus en zelf een plan van aanpak en een werkinstructie maken. Het gaat om een gemeente die, vanwege een veelheid van klachten, besluit om een aannemer opdracht te verlenen om binnen drie weken een kleine vijver te dempen. De opdracht is opgesteld op 15 juni. Klein detail: in de vijver zitten rugstreeppadden. De dikke mappen, die de deelnemers hebben gekre-

gen, gaan open. Daarin zit een groene kaart met een overzicht van beschermde soorten. De rugstreepd behoort tot lijst drie en verdient extra bescherming. Na rijp beraad komt tafel 1 met haar

plan van aanpak. “Het is 15 juni, het voortplantingsseizoen is voorbij, de jongen zijn allang uit de vijver. De rugstreepd zoekt het liefst nieuwe poelen, dus als we de vijver vullen via één

De gedragscode saai? Niet voor deze zeldzame soort

rijspoor, is er niets aan de hand.” Tafel 2 blijkt een andere rugstreepd te hebben. “Als we kijken naar de natuurkalender, dan moeten we nog niet aan het werk gaan. Bovendien, het vullen van een vijver is geen bestendig beheer, en omdat het gaat om een soort van lijst drie, moeten we ontheffing aanvragen. We kunnen pas aan het werk in september.” En tot die tijd laat de groep zich adviseren of er nog meer interessants in en om de vijver zit, maken ze alvast een nieuwe poel als compenserende maatregel, markeren ze de werkplek en doen ze een rapportage. Zo voldoen zij aan drie eisen van het plan van aanpak: ze inventariseren risico's, ze nemen maatregelen om de risico's te beperken, en ze registreren en evalueren de maatregelen.

Dagschoolleerling

De vierde eis behelst de inzet van deskundig personeel. De uitvoerder dient aantoonbaar te voldoen aan de benodigde deskundigheid, voor de werkvoorbereiding, voor het toezicht op het werk en voor de uitvoering. Daar horen lesstof en certificaten bij. En daarmee mag Jessica Schoenmaker de dag sluiten. Ze legt uit hoe de examinering geregeld is (zie kader). Dat lijkt erg op de procedure van het VCA-examen. “Zijn de vragen ook vrij toegankelijk, zoals bij het CBR?” wil iemand weten. Dat is nu nog niet het geval, en dat komt omdat er nog te weinig vragen zijn. “Dan maken we toch allemaal tien vragen.” Na een lange dag boordevol informatie, heeft deze man er nog steeds, of steeds meer, zin in. Schoenmaker eindigt met een overzicht van het aantal geslaagden tot nu toe. Dat is 80 procent van het aantal kandidaten, maar daar zaten nog geen dagschoolleerlingen bij. Die gaan er aankomen. Hoe de docenten de leerlingen daarop gaan voorbereiden, dat is nog een grote vraag: “Het komt er weer bij, en wat moet er dan vanaf?” Maar er is ook een ander geluid: “Vanuit de praktijk, dat in ieder geval.” □

De gedragscode

De Gedragscode Bestendig Beheer Gemeentelijke Groenvoorzieningen vormt de basis voor een jaar rond werken volgens de Flora- en Faunawet. De code is ontwikkeld door Stadswerk Nederland en de Vereniging Hoveniers en Groenvoorzieners. Per december 2007 is de gedragscode goedgekeurd door het ministerie van LNV. (www.minlnv.nl > natuur > soortenbescherming > flora- en faunawet > gedragscodes).

Op basis van de gedragscode maakt de uitvoerder voor elk werk een plan van aanpak. Dit vraagt om specifieke kennis en deskundigheid in de werkvoorbereiding en de uitvoering. In de gedragscode zijn drie deskundigheidsniveaus beschreven:

Niveau 1: medewerker, meewerkend voorman (mbo niveau 1, 2 en 3)

Niveau 2: opzichter/uitvoerder (mbo niveau 4 en mbo+)

Niveau 3: werkvoorbereider/bedrijfsleider (hbo)

IPC Groene Ruimte beheert, controleert en geeft de examens voor alle drie de niveaus uit. Ook is hier het lesmateriaal te bestellen. Meer informatie: Jessica Schoenmaker, IPC Groene Ruimte BV, ffwet@ipcgroen.nl en www.ipcgroen.nl